

11. Романченко Н. Фінансова криза. Діагностика і контроль / Н. Романченко // Контроль. – 2008. – № 3. – С. 84–94.
12. Федорович Р.В. Фінансовий аналіз : [навч.-метод. посібник] / Р.В. Федорович, О.М. Загородна, В.М. Серединська. – Тернопіль : ТАНГ, 2001. – 149 с.
13. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності / О. Кононенко, О. Маханько. – Харків : Фактор, 2008. – 204 с.
14. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства : навч. посіб. / Мец В.О. – К. : Вища школа, 2003. – 280 с.
15. Жежера М. Порівняльна характеристика методики проведення аналізу фінансового стану підприємств в Україні та закордоном / М. Жежера // Економіка, фінанси, право. – 2007. – № 5. – С. 5–8.
16. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : [монографія] / Лахтіонова Л.А. – К. : КНЕУ, 2001. – 387 с.
17. Андрушко О.Б. Моделювання діагностики кризового стану та загрози банкрутства підприємства / О.Б. Андрушко, М.Р. Горбачевська // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2006. – № 2. – С. 158–163.
18. «Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства», затверджені наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції [Наказ від 19.01.2006 №14]: законодавство України // Информационный портал Украины. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/basert/ua-dmejur/index.htm>
19. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник / В.О. Подольська, О.В. Яріш. – К.: ЦУЛ, 2007.– 546с.
20. Експертні методи діагностики кризового стану: передумови та проблеми практичного використання //Антикризове управління: економічні підручники, економічна бібліотека он-лайн. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.finance-library.com.ua/article.php?book=69&article=4722>.

Надійшла 17.04.2011

УДК 631.1

А. В. КЛЮЧНИК, І. В. ГОНЧАРЕНКО

Миколаївський державний аграрний університет

ВПЛИВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Розглянуті і узагальнені погляди вчених відносно трактування понять «підприємництво» та «експортний потенціал». Проаналізовано сучасні тенденції розвитку підприємницької діяльності в аграрному секторі на прикладі Миколаївської області. Запропоновано фінансово-економічний механізм інноваційно-інвестиційного розвитку підприємницької діяльності та формування експортного потенціалу.

The looks of scientists are considered and generalized in relation to interpretation of concepts «enterprise» and «export potential». Modern progress of entrepreneurial activity trends are analysed in an agrarian sector on the example of the Mikolaivskoy area. The economic mechanism of innovative investment development of entrepreneurial activity and forming of export potential is offered.

Ключові слова: зовнішньоекономічна діяльність, підприємницька діяльність, підприємництво, експорт, імпорт, експортно-імпорتنі операції, стратегія, ефективність, експортний потенціал.

Важливою складовою мобілізації інституційних чинників зміцнення конкурентоспроможності національної економіки є підприємництво. Активізація останнього є одним з напрямків, що забезпечує подолання економічної кризи та її соціально-політичних наслідків, вихід на зовнішні ринки, динамічний прогрес суспільства і майбутнє благополуччя народу. Тому нині виникає необхідність визначення ролі підприємницької діяльності у формуванні експортного потенціалу.

Проблеми розвитку підприємницької діяльності розглядається в працях певної частини науковців, серед яких В.Г. Андрійчук, Г.О. Андрусенко, В.Я. Амбросов, В.І. Благодатний, П.І. Гайдуцький, М.В. Гладій, Ю.Е. Губені, О.Д. Гудзинський, А.С. Даниленко, Б.М. Данилишев, М.Ю. Куліш, ІМ.Й. Малік, Л.О. Мармуль, П.Т. Саблук, І.І. Червен та ін.

Теоретико-методичні засади формування й активізації використання експортного потенціалу знайшли своє відображення в роботах В. Сіденко, Т. Марченко, М.Т. Шафікова, А.Я. Степанова, Н.В. Іванової, О.М. Кириченко, О.М. Сальник, І. Скорнякової, В.О. Шибаніної, В.В. Юхименко та ін. вчених.

Проте, проблеми визначення ролі підприємницької діяльності в ефективному формуванні експортного потенціалу аграрних підприємств вивчені недостатньо, зокрема, на регіональному рівні дослідження майже не проводяться.

Метою дослідження є розробка обґрунтованих наукових та практичних стратегій щодо розвитку підприємницьких структур та їх вплив на ефективне формування експортного потенціалу аграрних

підприємств Миколаївської області.

Однією з підвалин сучасної економіки є підприємництво, здійснення якого в нашій державі вже стали реальністю. Активізація підприємництва є одним з напрямів, що забезпечує подолання економічної кризи та її соціально-політичних наслідків, динамічний прогрес суспільства і майбутнє благополуччя народу. Саме підприємництво в багатьох економічно розвинених країнах розглядається як визначальна умова соціально-економічного процвітання.

Вивчивши наявні в економічній літературі [1–5] різноманітні визначення терміну «підприємництво», їх переваги і недоліки, ми дійшли висновку, що підприємництво – це ініціативна, самостійна, орієнтована на потреби ринку діяльність. Вона здійснюється на власний ризик з метою одержання найбільшого прибутку за умови вільного виробництва та реалізації продукції (надання послуг), втілення новаторських ідей.

Експортний потенціал – спроможність суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності постійно виявляти та відтворювати свої конкурентні переваги на світовому ринку відповідно до умов середовища, що постійно змінюється. Таким чином, експортний потенціал виступає як складно організована система, яка має три основні структурні ланки: внутрішній потенціал аграрного сектору, потенціал експортних бар'єрів, потенціал зарубіжних ринків. Експортний потенціал представляє собою динамічну систему, де параметри кожної структурної ланки тісно пов'язані між собою (рис. 1).

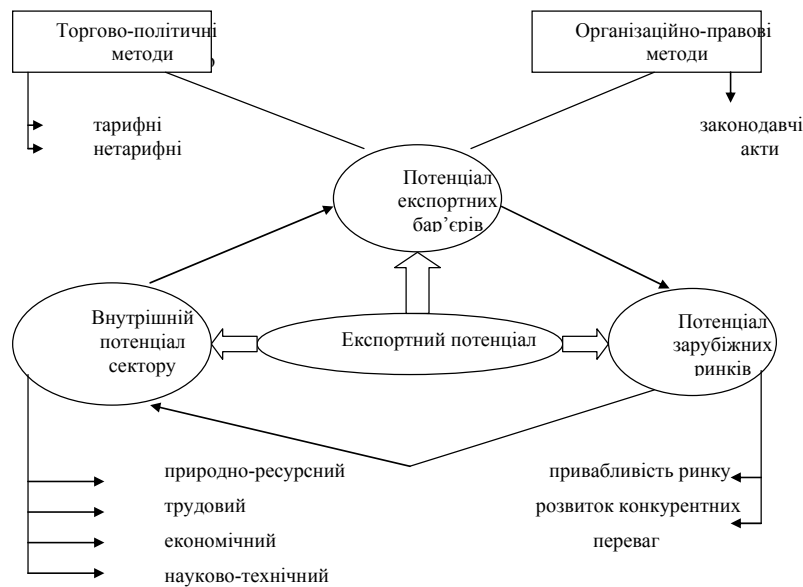

Рис. 1. Система формування експортного потенціалу

Нині перед сільськогосподарськими області відкрилися широкі можливості вибору форм господарювання, спеціалізації і диверсифікації виробництва, каналів реалізації продукції, джерел фінансування та інформації. Існуюча нині інфраструктура ще не є досконалою, оскільки більшість її елементів знаходяться лише на початковому етапі розвитку і не виконують своїх функцій у повному обсязі, але має значний потенціал.

Дати оцінку ефективності експортного потенціалу аграрних підприємств можемо визначивши сальдо та зовнішньоторговельний оборот (табл. 1).

Таким чином, зробивши оцінку ефективності підприємницької діяльності, можемо стверджувати, що підприємницькі сільськогосподарські структури є поки що не досить конкурентними на зовнішньому ринку. В рослинництві прослідковується динаміка росту експортних поставок, що свідчить про стабільний розвиток виробництва. В тваринницькій галузі сальдо є від'ємним, вказує не лише на низькі експортні можливості галузі тваринництва в межах Миколаївської області, а й на нездатність виробників продукції тваринництва забезпечити потреби внутрішнього ринку, у зв'язку з чим виникає необхідність імпорту закусівель.

Одним з пріоритетних завдань формування експортного потенціалу є розробка фінансово-економічного механізму інноваційно-інвестиційного розвитку. Для його виконання особливої актуальності набуває розроблення заходів спрямованих, з одного боку, на формування суто інноваційно-інвестиційної моделі розвитку України, а з другого дієвого фінансово-економічного механізму цієї моделі. Серед пріоритетів слід зазначити, перш за все, вдосконалення інвестиційної стратегії регіону (рис. 2).

Інвестиційні процеси в Миколаївській області розвиваються у тісному взаємозв'язку з загальноекономічним розвитком держави. Тут продовжується зростання, яке постійно вимагає розширення інвестицій. На сьогоднішній момент економіка України являє собою масштабний інвестиційний ринок.

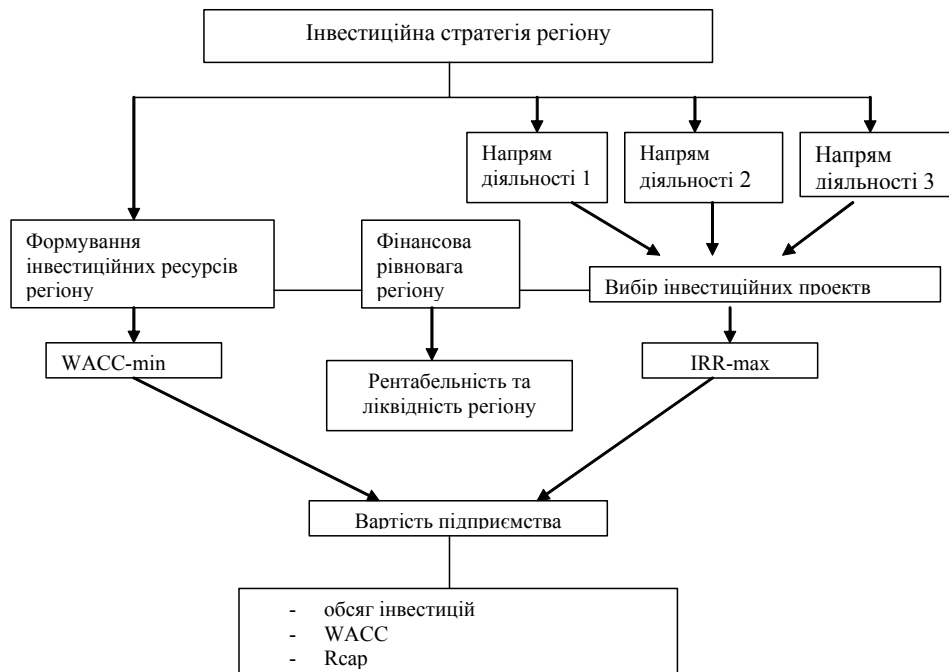
Тому ми пропонуємо створити в Миколаївській області Агентство інвестицій і розвитку, завдання якого – залучення інвестицій у аграрний сектор.

Таблиця 1

**Товарна структура експортно-імпорتنних операцій сільськогосподарських підприємств
Миколаївської області**

Вид продукції	Обсяг експорту в 2009 р., млн дол. США	Обсяг імпорту в 2009 р., млн дол. США	Сальдо, млн дол. США	Зовнішньо-торговельний оборот
Продукція рослинництва – всього	659,7	2,3	657,4	662,0
- у т.ч.:				
- зернові культури	557,1	0,1	557,0	557,2
- насіння олійних культур	75,2	0,9	74,3	76,1
- їстівні плоди та горіхи	25,0	0,0	25,0	25,0
- овочі та коренеплоди	2,4	1,3	1,1	3,5
Продукція тваринництва – всього	3,4	34,3	-30,9	37,7
- у т.ч.				
- молочна продукція	3,4	0,1	3,3	3,5
- м'ясо та харчові субпродукти	0,0	33,1	-33,1	33,1
- інша продукція тваринного походження	0,0	1,1	-1,1	1,1
Всього	663,1	36,6	626,5	699,7

Джерело: розраховано за даними статистичного щорічника в Миколаївській області за 2009 рік.

WACC – середньозважена вартість капіталу (інвестиційних ресурсів), яка залучається для реалізації інвестиційних потреб регіону.

IRR – внутрішня норма доходності проекту.

Rcap – рентабельність бюджету регіону

Рис.2. Взаємозв'язок складових інвестиційної стратегії

Таке агентство на сьогодні вкрай необхідне, оскільки останнє допоможе вітчизняним товаровиробникам заповнити відсутність знань і досвіду в частині співробітництва з великими інвестиційними банками, а також зможуть консолідувати зусилля багатьох компаній для залучення ширших інвестицій.

В Миколаївській області існує безліч сільгоспідприємств, які можуть і хочуть розширювати свою діяльність, але не мають на це достатньо коштів. На нашу думку, одним з таких є ДП «Племрепродуктор»

Степове» - це державне сільськогосподарське підприємство, що спеціалізується на м'ясо-молочній продукції. Його вважають одним з найкращих господарств не тільки в Миколаївській області, а й далеко за її межами, але з кожним роком дане підприємств занепадає, оскільки є державним, а підтримки останньої майже не отримує. Тому нами був розроблений бізнес-план по виробництву сухого молока. Останній дасть можливість збільшити обсяги виробництва молока та прибуток за рахунок виходу на зовнішній ринок таких країн як Ірак, Іран, Саудівська Аравія та інших країн, які не мають розвинутої галузі тваринництва, мають дуже посушливий клімат, для яких сухе молоко вигідно купувати, оскільки термін та умови зберігання співпадають з їхніми умовами життя.

Нами розроблено інноваційно-інвестиційний проект формування експортного потенціалу для галузі тваринництва в Миколаївській області, на основі Державної цільової програми розвитку тваринництва на період до 2015 року, оскільки дана галузь є найбільш вразливою та потребує вдосконалення.

У результаті виконання даних Програми передбачається:

- забезпечити населення продуктами харчування тваринного походження на рівні фізіологічних норм споживання;
- підвищити рівень зайнятості сільського населення, а також рівень доходів товаровиробників продукції тваринного походження;
- досягти продовольчої безпеки області та сформувати експортний потенціал тваринницької продукції:
- забезпечити якість продукції тваринництва для споживачів;
- досягти беззбитковості виробництва тваринницької продукції товаровиробникам різних форм господарювання;
- суттєво підвищити якість отриманої продукції в дрібнотоварних господарствах;
- забезпечити функціонування кооперативних формувань у сфері заготівлі та збуту сільськогосподарської продукції з метою підвищення ефективності виробництва в дрібнотоварних господарствах;
- зменшити витрати паливно-енергетичних ресурсів при виробництві одиниці продукції, виконанні робіт, наданні послуг.

Для здійснення запропонованого комплексу заходів щодо розвитку і реалізації експортного потенціалу України необхідні бюджетні державні асигнування та іноземні інвестиції. Таким чином, ми пропонуємо створити в Миколаївській області, яка вже функціонує в Україні, «Українська Асоціація бізнес-інкубаторів та Інноваційних центрів». Мета асоціації полягає у сприянні практичній реалізації програм розвитку підприємництва шляхом створення й підтримки діяльності бізнес-інкубаторів, технопарків, центрів підтримки підприємництва та інших структур інноваційного типу.

Також, ми вважаємо, що одним з напрямків формування ефективної підприємницької діяльності та експортного потенціалу є вдосконалення відносин власності, форм господарювання й системи економічних відносин. Незалежно від форм власності та господарювання сільськогосподарські підприємства повинні поступово інтегрувати в структури вертикального типу на кооперативній основі. Завдяки кооперативній діяльності вони матимуть можливість одержати ряд переваг починаючи від виробництва і закінчуючи реалізацією своєї продукції. Також кооперація дасть можливість аграрним підприємствам уникнути впливу посередницьких комерційних структур, які нині диктують їм свої умови щодо цінової політики на ринку матеріально-технічних засобів та готової продукції. Таке об'єднання дає можливість отримати значні інвестиції для інноваційної діяльності, оскільки стає більш конкурентоздатним. Кооперативний рух повинен відтворити міжгалузеві відносини між підприємствами на засадах взаємної вигоди і створити на засадах взаємної вигоди і створити ефективний механізм відтворення аграрного виробництва в цілому.

Література

1. Алексеенко Л.М. Економічний тлумачний словник: власність, приватизація, ринок цінних паперів (українсько-англійсько-російський) / Л.М. Алексеенко, В.М. Олексієнко. – Тернопіль : Астон, 2003. – 672 с.
2. Бобров В.Я. Основи ринкової економіки : [підручник] / Бобров В.Я. – К. : Либідь, 1995. – 320 с.
3. Гинзбург А.И. Экономический анализ / Гинзбург А.И. – СПб. : Питер, 2003. – 480 с.
4. Губені Ю.Є. Основи підприємництва та агробізнесу : [навч. посібник] / Губені Ю.Є. – Львів : Українські технології, 2002. – 256 с.
5. Основи конституційного права України / [за ред. Копейчикова В.В.]. – К. : Юрніком, 1997. – 208 с.

Надійшла 05.04.2011